

SLAVA PRVEMU MAJNIKU, SLAVA!

DELAVCI!

Naprej za svobodo in pravice svoje! Izgubiti ne morete ničesar, pridobite pa lahko vse.

Naročnina (subscription):

\$1.00 na leto, 75c na pol leta za Ameriko (\$1.50 per year, 75c half year in America). \$1 na leto, \$1 pol leta za Evropo (\$1 per year \$1 per half year for Europe).

PROLETAREC

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office at Chicago Ill., under the Act of Congress of March 3d, 1879.

Office: 567 So. Centre Ave.

"Delavci vseh dežela, združite se"

Chicago, Ill., 28. aprila (April), 1908.

Štev. (No.) 33.

LIST ZA INTERESE DELAWSKEGA LJUDSTVA.

THIS PAPER IS DEVOTED
TO THE INTERESTS OF THE
WORKING CLASS.

Leto (Vol.) III.

Slovenskim delavcem v Ameriki.

Sodruži! Slovenski delaveci! Razrednozavedni proletarijat, organizirana masa delavecev vseh dežela, vseh jezikov in vseh ver, — masa onih brezposlenih ljudi, ki vse stvarijo in pridelajo a ničesar ne posedujejo, obhaja te dni svoj praznik — veliki proletarski praznik — 1. maj.

Delaveci drugih dežela, združeni v mogočnih organizacijah, ustavili bodojo ta dan delo. Vprašali ne bodo delodajalca, če smemo praznovati — ne! svojevoljno bodo odložili kramp in lopato, ustavili brenčeči stroj in zaprli vrata tvornic. Delaveci bodojo s tem pokazali buržoaziji in kapitalizmu, kakšno moč imajo oni, kadar jo hočejo rabiti. Pokazali bodojo kapitalistom, da hoče tudi delavec imeti svoj dan, da se odprije in zbere nove moči za borbo proti satiranju in tlačenju.

Po cestah in ulicah, koder hodijo delaveci druge dneve v umazanih jopičih, zaničevani in prezirani od privilegiranih lenuhov v svih in fraku, — na delo in iz dela, vile se bodojo ta dan dolge vrste proletarcev v prazničnih oblekah z rdečimi evertkami na prsih. Vihrali bodojo rdeči praporji in iz grl delavecev bode grmele mednarodna delavska himna ali pa proletarska bojna pesem: marseleja.

Prvi majnik je dan delavske samozavesti, dan delavske solidarnosti — delaveci vseh narodov si ta dan podajo roke kot bratje, kot trpi, ktere tlači ista mora: kapitalizem.

Prvi majnik je dan demonstracije za krajski delavnik. Dan demonstracije in protesta proti vsem krvicam, ki jih trpi delavstvo pod svojimi tlačitelji.

Delaveci v Ameriki z malimi izjemami — žalibče — ne bodo delavničega majnika slavlja. Preslabi smo še, da bi ustavili ta dan delo na vsi črti in se pridružili razredno zavednim bratom onkraj oceana. Preslabi smo — premalo organizirani, da bi praznovali naš praznik tako, kakor ga bodo praznovali naši bratje in sodrugi po mnogih krajih Evrope.

In tudi že bi mogli! — če bi mogli ustaviti brenčeče stroje, ali bi to zamogli storiti letos?! — Letos — ko na milijone delavecev praznuje že pet, šest mesecov od kar divja velika ekonomoska kriza!

Vesele delaveci vseh narodov, ki so si bratje po razredu.

Vesel v tolažen prvi majnik vsem slovenskim delavcem v Ameriki!

To vam želi "Proletareec."

Zivel naš mednarodni delavsko socialistični praznik!

Zivel prvi maj!!!

Zivelna mednarodna socialistična stranka!!!

Prazniki uživanja in prazniki borbe.

Naše razumevanje zgodovine od časov Marks in Engelsa diferira prirodne vere, katerih božanstva so personifikacije ali posebne pravilnosti sil od družabnih ver, ki povzdrigujejo družabne moči do božanstva.

Ravno ta razlika je tudi med prazniki. Prirodni prazniki so vezani z dogodki prirode, ktero slavijo. Ti prazniki so nastali v dobi primitivnega komunizma, ko so se razredne zaprake še kako slabno opažale, da bi človeka zanimala in katerih predname splošni razumevali niso. Ponokd pri kmecem ljudstvu je to opaziti še dandas, kajti ravno pri poljedelskih rodovih so vznikle prirodne vere in prirodni prazniki.

Družabne vere in družabni ter politični prazniki nastali so v mestih, koder se ljudje veliko manj zavajajo odvisnosti od prirode. Najvažnejše teh ver je krščanstvo. Vendar se pa ljudje v prvih časih krščanstva nikakor niso mogli ostresi svojih poganskih nazrov t. j. nazorov svoje prirodne vere, marveč so imeli v obh verah ene in iste pojme. Ravno tako je bilo tudi s prazniki. Dober, del prirodnih praznikov se je takoj v korenem v narodih, da jih vse poznejše družabne vere niso

mogle iztrgati. Krščanstvo je moralno torej prevzeti tudi te praznike in se zadovoljiti s tem, da jim je namesto prirodnega vrinilo novi, mistični smisel.

Kakšni so pa bili oni prirodni prazniki, ki so se tako nerazdržno spojili z narodovo dušo?

Prirodni prazniki se dele v dve veliki skupini: prazniki izhajajočega solnce in prazniki srečno opravljenje žetve. Razume se, da častile teh praznikov bili primitivni ali prosti ljudje, ki imajo še danes svoje potomece v kmetem ljudstvu, torej produktiv-

nem ljudstvu. Od žetve je zavzel obstanek teh ljudi za celo bodoče leto, žetev je omogočala sigurno uživanje in radostno srečo.

Med tem so pa prazniki izhajajočega solnce padali v zimski čas, ko se je obrnilo solnce oziroma načratal dan, pa do majnikove slave, torej v dobo pomanjkanja in potrebe, v dobo mrza in snega, dolgi noči in melegljeni dne.

Prazniki žetve, prazniki materialnega uživanja so izginili iz ljudstva brez sledu. V krščanski religiji niso našli mesta in ljudje so jih pozabili.

Povsem drugače je pa bilo s prazniki izhajajočega solnce, prazniki veličanstne in slavodobitne borbe svetlobe in gorkote proti sili teme in ledeneosti. Ti prazniki so popolnoma obkrožali človeka, dvigali so ga in vzbujali njegovo fantazijo do brezkrainosti. Nenamogoče jih je bilo torej izčrpati iz ljudske duše: nova vera se je moralna pomiriti z njimi. In tako so iz praznikov svetlobe, ktera kljub vsem protivnikom naposled le triumfira nad temo, nastali prazniki odrešenja, kteri naposled tudi triumfira nad močni pekla.

Slične razlike, ktere obstajajo med obema tema vrstama prirodnih praznikov, je najti tudi med prazniki današnje človeške družbe. Naravno, da jeh razlik ni več v prirodi, temveč v družbi, kjer odgovarja razlika v karakterju praznika.

Prazniki buržoazije in kapitalizma imajo znacaj nekdajnje praznikov žetve. Ta dva dana same žanjeta, žanjeta to, kar nista sejala. Kapitalistični prazniki so prazniki materialnega uživanja in kot taki so brez vsakega globokejšega vtiča na človeka.

Prazniki proletarijata se pa za morejo nasproti vaporediti s prazniki izhajajočega solnce. Slični so prazniki borbe socializma, kte-

"Prej nismo mogli priti," rekel so oni. "Mi te prosimo, da drugač urediš delavni čas."

Gospod bog sede kraj ceste in nagubanči čelo. "Uprav čudno je," reče on, "kako že vsi pridejo na to, da me vznemirjate radi vsake malenkosti. Že zgodaj zjutraj me je vzejil eden pop, ko me prosi, sime li v petek predridti gostijo. On je že razposjal pozivice in napisal na njie 'z božjim dovoljenjem', zato pa noče odgnati gostov. Tako mi vasi odjemete čas, a jaz mislim, da sem vse tako razumno naredil, da bi si lahko sami pomagali."

Tako je govoril gospod bog. Delaveci, kolikor jih je bilo, so pa padli na kolena in viknili: "Nedemo delati več kot osem ur na dan... treba nam časa za počitek... časa za čitanje... radi bi se poigrali z našo deco... radi bi šli na zabavo... hočemo poslušati glazbo in uživati umetnost in vso lepoto, ktero si ustvaril na zemlji."

"Pa kdo vam to na svetu braniti?" vprašal je bog. Tedaj stopijo naprej eden kapitalist, eden vladar in eden pop. Priklonijo, se globoko in pravijo: "Ni nam mogoče izpolniti želje teh ljudi. Svet ne bi mogel dalje obstati vsled takem malega dela. Vse bi propadlo."

Gospod bog je pogledal to trojico in vprašal: "Ali samo vi trije mislite tako?" "O ne!" odvraje ti. "Kakor mi, tako mislijo tudi drugi... tako jih misli mnogo... eden regimento. Mi trije smo samo njihovi zastopniki."

"Zakaj pa niste," vprašal je bog, "vsi skupaj prišli pred me, kakov ti delaveci?"

Oni se spogledajo, kakor v zadrgi in napovedajo reče: "Drugi nimajo časa... eden čita knjige... drugi se v gaju šeta z ljubico... tretji je šel v gledališče... četrti na koncert... peti se igra s svojimi otroci... šesti počiva na zofii..."

Tedaj je gospod bog vzdignil roko in se nasmejal takoj srčno, da so zapeli vse cerkveni zvonovi na zemlji. Zatem se je obrnil k delavcem in jim dejal: "Pojdite na zemljo in delajte tako, kakor delajo le ti. Jaz vas blagoslavljam."

V Ameriki sta dve vrsti potepuhov (hoboes): eni, ki imajo in drugi, ki nimajo. Potepuh, ki imajo, potujejo v privatnih vagonih, bogato preskrbljenih z jedili in pižami ter s strežaji. Potepuh, ki nimajo, potujejo pa v odprtih tovornih kari, na premogu ali rudi, a krepčajo se pa na kakem dvorišču z odpadki če jih dobijo. Delaveci hranijo, oblačijo in omogočajo klatenje križem dežele obojim potepuhom. Razlika je le ta, da potepuh, ki imajo, delajo delavcem več stroškov in težje se jih je odkrižati, kakor pa potepuhov, ki nimajo.

Mulo, ko je delodajalec ne radi več poženejo na travo, da se pase. Delavec, ko ga boss ne radi več, pa poženejo na cesto, kjer se mu pove: "Proč od trave!" Ako bodo še kaj dolgo trajala kriza, postane naselniško vprašanje kmalu izselniško vprašanje.

"Post" je končan že 19. aprila, — a mnogi delaveci imajo še vedno post...

Sodruži, spominjajte se te majnikove dni "Proletareec"!

DENARJE V STARO DOMOVINO

POROČILO:

OSENJURNO DELO.

Pripovedka. Danski spisal Karl Erwald.

Bilo je zvezčer prvega majnika.

Gospod bog se je odpravil na prehod proti zemlji, kakor je to delal običajno, predno so zaprili nebeski vrata in zapalili nočne zvezde.

Ko se je tako sprehal po cesti,

zagleda naenkrat veliko maso ljudstva, ki mu je prihajala na-

proti.

Prazniki buržoazije in kapitalizma imajo znacaj nekdajnje praznikov žetve. Ta dva dana same žanjeta, žanjeta to, kar nista sejala. Kapitalistični prazniki so prazniki materialnega uživanja in kot taki so brez vsakega globokejšega vtiča na človeka.

Prazniki proletarijata se pa za-

morejo nasproti vaporediti s prazniki izhajajočega solnce.

Slični so prazniki borbe socializma, kte-

ri povod širi žarke solnce, sve-

tlobe in gorkote, — borbe socia-

lizma proti sili teme in zledene-

losti. Tudi oni se rodijo sredi po-

manjanja in potrebe. Tudi oni

dvigajo v ljudstvu tako globok

koren, da ga niti najokrutnejša

sredstva vladajočih razredov ne

more iztrgati.

Ta prispodoba gre še dalje.

Prazniki žetve so kot prazniki

materijalnega uživanja odvijani

od materijalnih pogojev zemlje

ki se pa zoper razlikujejo v

raznih krajih. Potentakem so ti

prazniki lokalne narave in ne do-

be nikdar občnega značaja.

Isto velja za buržoaziske praznike.

"Prej nismo mogli priti," rekel

so oni. "Mi te prosimo, da drugač

urediš delavni čas."

Gospod bog sede kraj ceste in

nagubanči čelo.

"Uprav čudno je," reče on,

"kako že vsi

pridejo na to,

da me vznemirjate radi

vsake malenkosti.

Že zgodaj zjutraj me je vzejil

eden pop,

ko me prosi,

sime li v petek

predridti

gostijo.

On je že razposjal pozivice

in napisal na njie

"z božjim do-

voljenjem".

Zato mi vasi odje-</p

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastni in sedajšči:

Jugoslovanska tiskovna družba v Chicago, Ill.

Naročina: Za Ameriko \$1.50 za celo leto, 75c za pol leta. Za Evropo \$1 za celo leto, 50c za pol leta.

Oplati po dogovoru. Pri spremembih bivališča je poteg novega naročnika tudi SAKSER CO.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY BY

South Slavic Workmen's Publishing Company

Chicago, Illinois.

JOHN GRILIC, President

JOHN PETRIČ, Secretary

ANTON PREBER, Treasurer.

SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada, \$1.50 a year. \$25 for half year. Foreign countries \$2 a year, \$1 for half year.

ADVERTISING RATES ON AGREEMENT.

NASLOV (ADDRESS):

"PROLETAREC"

587 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

Slava prvemu majniku!

Zopet je napočil dan proletarcev, dan vstajenja delavske zadržnosti, delavski praznik, katerega praktika in koledar ne naznajata kot praznik. Še včeraj je rotopalno v bobneno kolesovanje v tvornici, držali so voziščki na loženih z dragocenim rudo ali črnim diamantom — premogom globoko pod zemljo in votlo so še odmetali udarci rudarjev in premogarjev daleč v rovu.

In danes?

Danes počiva delo povsod, kjer bivajo zavedni delavci, kjer stamnejo delaveci, zavedajoč se svoje ustvarjajoče sile.

Boršča stiska pest v žepu in kolne delaveci, ki so ustavili delo, ne da bi ga vprašali za dovoljenje, ker so ga s tem prikrajšali na nobičku, katerega izčrpana dan za dan iz krvi in mozga dorast, lah in mladoletnih novodobnih sužnjencev obojega spola.

Vojaki, današnji pretorijanci, proletari v pisanem jopiču in s širokimi našivami na rokavih čakajo v vojniščicah, ki so šole za uniformirane morilice, povelja, da pojdejo morit svoje brate po razredu, svoje brate v delavskem jopiču.

Tudi policiji, ki igrajo v današnji človeški družbi pri naskokih in napadih na mirne delavce, uloga lovskih psov, so danes zbrani polnoštivo na policejskih postajah, čakajoč povelja, da prično goniti delavce pred vojaške puške in bajonetne.

Vse je mirno! Zatočaj čakajo vojaki, zastonj policije. Delaveci so se izvezeli v dolgotrajni borbi med delom in kapitalom, v kateri je padlo na njih strani nešteito število žrtv. Zastonj se trudijo danes od kapitalistov plačanih v najeti hujškati da bi delaveci storili kak nepremišljen korak, da bi se krvinežna zver v človekobogatinu zopet napojila proletarske krvi. Delaveci so se naučili, da je njih najboljše oružje resnica in zopet resnica.

Kako lepo zveni ta beseda. Kako edutovo se širi tudi med najetim hujščem kapitalizma in iz sebiščnih nasprotnikov proletariata ustvarja tajne pristaže socializma. Resnica prodira skozi zidove v vojniščicah, v policejske postaje, na deželo med siromišnimi kmetmi, v tvornici, rudo in premogokope med brezbrizne delavce. Povsod najde svojo pot klobu oviram in zapakan, ker je resnica. Ljudje, ki jo čujejo prvič, stresajo svojo glavo, kot bi se hoteli prepričati, če je resnica res resnica. Drugi se ji zopet bližajo boječe, ker se boje, da bi jim ne ušla, ako bi se ji približali preureno.

Slava prvemu majniku!

Pozor rojaki v Glencoe, O., in okolici!

Slovenski socialistični klub št. 2 v Glencoe, O., in češka socialistična sekcija v Neff, O., priredita skupno

PROSLAVO MEDNARODNEGA DELAVSKEGA PRAZNKA

1. MAJA 1908

v Neff, O., v dvorani Ane Dernač. Spored:

Sprejem sodrovov iz Glencoe ob 10. uri dopoldne.

1. Kaj je prvi majnik delavca. (Govor.)

2. Gospodarski in politični položaj. (Govor.)

3. Deklamacijska predstava.

Po sporedu prosta zabava in ples. Začetek veselice točno ob 1. uri popoldne.

Slovenec v Slovenke v tukajnji okolici! Pridite vse na to veselje.

Za odbor slov. soc. kluba št. 2

Ivan Kravanja.

Ivan Kravanja.

Tako resnica leta za letom, dan za dan množi in krepi proletarske čete, ki pričajo o svoji nepremagljivi moći in sili z mirnim praznovanjem prvega majnika, praznika delavcev, sužnjev.

Britka resnica uči ta dan vse, da premog in ruda ostaneta v zemlji, ako se ne gibljejo pridne delavske roke; ljudje bi stanovali v brlogih, hoditi bi morali po iz kraja v kraj, plavati bi moralni preko reke in morskih ožin, da rokodelci-delavci niso zgradili hiše, palače, železnic, vozove in ladje; laktova bi kot mora tlačila človeški rod skoraj vsako leto, aki pridni kmetje niso oral, sejali in želi, mlinarji pa zrno smelegi v moko. Resnica uči še mnogo več — resnica uči, da bi takozvane kulturne pridobitve zginile čez noč, aki bi delaveci ne delali na polju, v tvornici, na zemlji in načemlju. Resnica uči, da so delaveci, duševni in ročni, vsi delaveci, potem naj že bodo inženirji, voditelji tvornic ali pa delaveci, ki če stijo gnojne jame, stebri kulture in posveščatev napredka v dobrobit delovščev.

Resnica uči, da je zemlja lastnina vseh ljudi, da so jo danes krivčno prilastili le nekateri priviligerirani roparji v škodo Sloveinstva in ljudskega napredka. Resnica uči, da bi morala biti vsa produktivna sredstva občna ljudska last, ker so jih izdelali produktivni sloji, ne pa lastnina peščice trotov v človeški družbi. Resnica uči, da ima vsake delavece lastninsko pravico do svojega produkta, ne pa pak postopoma, ki je bil tako previden, da si je stari stariščem izbral kapitaliste.

To uči resnica, ki prodira v čimdalje širše ljudske sloje in množi armado zavednih delaveev, ki v potrditev te neizpodbitne resnice ustavi vsako leto na prvega majnika delo nad in pod zemljom.

Slava prvemu majniku, ker ta dan priča, da resnica čim dalje bolj prodira v ljudska sreca, da je resnica na strani tlačenega proletariata.

Slava prvemu majniku, ker se bode nekega dne v znanimenju resnice zrušili današnja krivčna človeška družba, na nje razvalnah pa zavladala enaka pravica za vse.

Slava! Slava!

Zavertnik Jože.

DOPISI

Kapitalistični umor.

Conemaugh, Pa., 20. apr. — Kapitalistični umor se je izvrnil 16. t. m. v premogokopu "Conemaugh slope", kjer je last Cambria Steel Co. Žrta tega umora je bil William Vrantz, še ne 17 let star fant. V glavnem hodniku imenovanega rova je padl načelni plast takojimenovana "boy" in ga na mestu ubila. Revez je bil v hipu mrtev — niti glasu ni dal od sebe. Vse to se je pa zgodilo vprve delodovljiv v enega druga delavca. Pač izvrstno delodovljiva in lepa varnost po glavnih hodnikih rova za trpinu, ki je živ obsojen v jamo.

Imenovani mladenič je bil član mladeničkega društva Danica št. 44 S. N. P. J., kero mu je dalo častno stražo pri mrtvaškem odru in ga tudi korporativno spremilo na mirovor "Grandview cemetery." Verske obrede nad umrlim je pa izvrnil Rev. Hugo R. Erdmann, pastor od Zion German Lutheran Church. Pokojnik je bil edini sin gospode Vrantz in poslovnejši njenega soproga Marka Vrantza, kjer ga je iskreno ljubil. Marko Vrantz je tudi nesrečen. Že 6 mesecov leži v bolniči z zlomljenim hrbotom, ki mu ga je zlomilo v ravno istem rovu. Pač uboga in pomilovanja vredna Mrs. Vrantz!

Tako drugi dan, 17. aprila, se je pa ponesrečil voznik premoga, Martin Černetič. V rovu Franklin No. 2, kjer je tudi last Cambria Steel kompanije, mu je strelno. Tudi ta je član mladeničkega društva Danica. Par dni prej je v ravnoistem rovu ubilo do smrti tudi nekega Slovaka, katerega ime pa ne vem.

Take "velikonočne" praznike smo imeli mi delaveci v Conemaugh. Tovariši, sotrpni, ali vas ne bo to vzdramilo iz spanja? Ali ne sišite glasu trpečih s polomljениmi udaji? Ali ne vidite krvi, ki teče iz zjajočih ran vaših bratov? Ali ne vidite grenkih solz, ki jih točijo prizadete sirote? Poleg, kako skrbijo kapitalisti za varnost naših življenj. Zbudite se sotrpni, vstanite iz groba nezavednosti — združimo se in zahtevamo več pravice in več varnosti za naša življenja pod zemljo.

650 mrtvih.

Silni tornado je divjal zadnji petek na Jugu od zapadnega Tečasa pa do Atlantika, uničil več

Prvi majnik.

Cleveland, O. — Devetnajst let je že, odkar je bil proglašen v Parizu delavski praznik, prvi majnik. Proletari vsega civiliziranega sveta so radostno pozdravili ta svoj edini praznik — in ga pozdravljajo še danes.

Prvi maj je promenil dan za delavstvo. To je dan, na katerem bode medni suženj v bližini dočnosti slavil svojo osvoboditev. To je oni dan — ki ga bode slavili proletarijat kot dan zmage nad kapitalizmom, nad okovi sužnosti nad prejanjanjem, izkorisčanjem in tlačenjem, nad morilnim orodjem, nad anarhijo, — to je oni dan, ki bode združili v bratstvo vse zatirane produktivne sloje, ko zaplapola zmagoslavno na vseh celičnih rdečih prapor ...

Sveti akrov polja in razdalj številna mala mesta, 650 oseb je bilo usmrčenih in 1230 ranjenih.

"Radnička Straža"

je edini hrvatski socialistični list v Ameriki. Izhača vsako drugo sredo in stane \$1.00 NA LETO. Naslov: "RADNIČKA STRAŽA", 115 FISK ST. CHICAGO, ILL. Priporočite ta list bratom Hrvatom!

tisoč akrov polja in razdalj številna mala mesta, 650 oseb je bilo usmrčenih in 1230 ranjenih.

Surova policijska gonja proti socialistom v Philadelphia.

Od uredništva.

Vsi dopisi polemische vsebine, kakor tudi drugo gradivo, ki so nam ga poslali sodruži sotrudnički, pride na vrsto v prihodišči številki.

Odprt pismo Slovencem.

Cenjeni direktor Collins,

N. Y. Medical Institut :

Naznamen Vam, da sem jeko

zadovoljen z zdravili, katera ste

mi poslali, ker se čutim popolno-

ma zdravega sedaj ko sem jih po-

rabil. Iz srca se Vam toraj zahvaljujem ter Vakemu priporočam

in ostajam vedno hvaležni

Lovrene Goličnik,

Aldridge, Mont.

Pozor rojaki, ki potujete v stare domovino.

Hrša v Novem mestu, 19 koraku od glavne ceste se proda pod ugodnimi pogoji, močno zidan

suhi, s 3 stanovanji, skladicem,

pripravnim za vsako delavino,

2 kletima, vodovodom, vrtom in

dvorščem. Pisemna vprašanja na

Ivana Petriča, Novomestu, Kapi-

teljske ulice 224.

Pod današnjim blaženim sistemo je delo v naši slavnem republiku razdeljeno takole: mož, ki je orodje milijardarjev, je predsednik; milijonar gre v zvezini se način; korporacijski avokat gre v kongres; "shyster" avokat gre v postavodajo; "ward bum" je davčni kolektor; politični "dejavski" voditelj je inšpektor; prost pošten državljan pa — kida kanale.

Pod današnjim blaženim sistemo se odda primerno stanovalje s širimi sobami pod dobrimi pogoji. Kje, pove upravnost "Proletarca", 587 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

Najem se odda primerno stanovalje s širimi sobami pod dobrimi pogoji. Kje, pove upravnost "Proletarca", 587 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

Najem se odda primerno stanovalje s širimi sobami pod dobrimi pogoji. Kje, pove upravnost "Proletarca", 587 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

Najem se odda primerno stanovalje s širimi sobami pod dobrimi pogoji. Kje, pove upravnost "Proletarca", 587 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

Najem se odda primerno stanovalje s širimi sobami pod dobrimi pogoji. Kje, pove upravnost "Proletarca", 587 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

Najem se odda primerno stanovalje s širimi sobami pod dobrimi pogoji. Kje, pove upravnost "Proletarca", 587 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

Najem se odda primerno stanovalje s širimi sobami pod dobrimi pogoji. Kje, pove upravnost "Proletarca", 587 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

Najem se odda primerno stanovalje s širimi sobami pod dobrimi pogoji. Kje, pove upravnost "Proletarca", 587 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

Najem se odda primerno stanovalje s širimi sobami pod dobrimi pogoji. Kje, pove upravnost "Proletarca", 587 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

Najem se odda primerno stanovalje s širimi sobami pod dobrimi pogoji. Kje, pove upravnost "Proletarca", 587 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

Najem se odda primerno stanovalje s širimi sobami pod dobrimi pogoji. Kje, pove upravnost "Prolet

Chikaški rojaki pozor!

Jugoslov. Soc. Klub št. 1
Hrvatsko Radničko Prosvetno i Političko Društvo in Ženski Socialistični Klub "PROLETARKA"

prič. dij.

veliko majnikovo veselico

dne 23. maja t. l. v veliki dvorani češke svobodne zele, 400 18. cesta.

PROGRAM POZNE JE.

Stranka

JUGOSLOVANSKA SOCIALISTIČNA ZVEZA

s sedežem v Chicagu, Ill.
Glavni tajnik: John Petrič, 718 W. 19th St., Chicago, Ill.

Vašo poročila in dopisi, tičodi se so socialistične stranke ali posameznih klubov naj se pošiljajo na gorenji naslov glavnega tajnika.

IMENIK

socialističnih klubov podrejenih Jugoslovanski Socialistični zvezi v Chicagu:

Jugoslovanski socialistični klub štev. 1, Chicago, Ill. Anton Prešern, predsednik; Frank Podlje, tajnik, 569 N. Halsted St. Redna meseca seja vsake četrti soboto v mesecu, v prostorih sodr. Fr. Mladiča, 587 S. Center Av.

Slovanski socialistični klub štev. 2, Glencoe, O. Ignac Žembergar, predsednik; Ivan Kravanja, tajnik, Box 101. Redna meseca seja vsako zadnjo soboto v mesecu v prostorih sodr. Ivana Kravanja.

Jugoslovanski socialistični klub štev. 3, Conemaugh, Pa. Frank Podlje, tajnik, 569 N. Halsted St. Redna meseca seja vsake četrti soboto v mesecu, v prostorih sodr. Fr. Mladiča, 587 S. Center Av.

Slovanski socialistični klub štev. 4, La Salle, Ill. Jos. Bratkovč, predsednik; Valentín Potisek, tajnik, 1231 N. 2nd. Redna seji sta: 1. in 3. nedelja v mesecu; 3. nedelja je pladljiva za assessment.

Jugoslovanski socialistični klub štev. 5, Claridge, Pa. John Bačić, tajnik.

Slovanski socialistični klub štev. 6, Cumberland, Wyo. John Šarec, predsednik; John Rahić, tajnik, Box 33.

Slovanski socialistični klub štev. 7, Murray, Utah. Valentín Eltz, predsednik; Edvard Hofman, tajnik.

Jugoslovanski socialistični klub štev. 8, Roslyn, Wash. John Makauz, tajnik.

Slovenski ženski socialistični klub "Proletarka" štev. 9, Chicago, Ill. Bertha Prešern, predsednica; Mary Grilice, tajnica, 674 W. 21st Pl. Redna seja vsako prvo v tretji nedelji v mesecu, v prostorih sodr. Fr. Mladiča, 587 Center av.

Slovenski socialistični klub štev. 10, Aurora, Ill. Louis Rodman, predsednik; Frank Praprotnik, tajnik. Redna meseca seja vsako tretjo nedeljo v mesecu, v prostorih sodr. Jože Koleme, 336 N. Broadway St.

Slovenski socialistični klub štev. 11, Cumberland Camp No. 2, Wyo. Joe Takin, predsednik; Anton Jelovan, tajnik. Redna seja začasno v hiši štev. 12 (bankhouse).

Slovenski socialistični klub "Proletar" štev. 12, Ely, Minn. Jakob Šker Janeček, predsednik; John Puš, Box 55, tajnik.

Nova klub.

Slovenski sodrugi v Ely, Minn. so ustavili nov socialistični klub "Rdeči prapor", ki je pristopil k Jugoslovanskim Socialističnim Zvezam v Chicagu kot štev. 13. Sodrug Jakob Šker Janeček je predsednik, sodrug Joh Puš pa tajnik. Klub ima osem članov.

Dobrodošli novi bojevniki! Le naprej!

Socialistični klubi so napršeni, da pričnejo z živahnejšo agitacijo za "Proletarca". Nihče drugi ne bo podpiral lista, ako ne sodrugi, na katera se list zavzemata in jih vodi v boju zoper nasprotnike. Na delo! Vsak sodrug naj pridobi enega novega naročnika.

Sodrugi sezite po socialističnih znakih.

Sodrugom pri socialističnih klubih naznam, da ima Jugoslov. Soc. Zveza na razpolago večjo množino socialističnih znakov ali gumbov. Dolžnost vsakega sodruga, ki je pri stranki, je da ima naš znak na prahi. Pišite na glavnika in on vam jih pošle kolikor zahtevate. Znak stane 5 centov.

John Petrič, glavni tajnik.

"Rdeči prapor" poroča

v svoji 29. štev. o sklepku radi predavanja v Ameriki, o čemur je svoječasno poročal "Proletar" in bil mnenja, da pride sodrug E. Kristan semkaj.

Tej noti na ljubo moramo konstatirati, da je Jugos. soc. zveza odložila ta sklep in sicer z ozirom na sedanjem gospodarsko krizo. Kakor hitro se stanje v deželi obrne na bolje, pride predlog za pet v pretes.

Vesel prvi majnik!

Zeliti vsem sodrungom in razrednozavednim slovenškim proletarcem širokem Amerike slovenski socialistični klub

Luč

Cleveland, O.

VABILO NA MAJSKO VESELOCO.

Jugoslovanski socialistični klub štev. 3, v Conemaugh, Pa., predredi dne 2. maja.

veselico v Narodni dvorani. Začetek točno ob 7 uri zveče. Sodrugi, vdeležite se te veselice v polnem številu. Za razvedrilo in zabavo je dobro preskrbljeno.

Odbor.

GRIGORIJ GERŽUNI.

Kakor smo že poročali, je pred kratkim v Curihu umrl eden največjih ruskih revolucionarjev, Grigorij Geržuni, v bolnišnicu, kamor je bil prisel že na smrt bolan, da bi našel varnost pred russkimi birci. Njegovo truplo so prepreljal v Pariz, kjer je bil 29. marca pogreb na pokopališču Montparnasse. Dasiravno v tujini, je bil vendar pogreb veličasten in je podelil v Parizu velik vtisk. Najmanj 6000 ljudi je sledilo krsti, ki je bila vsa obložena z venci. Med žalujočimi je bila znana revolucionarka Vjera Fignerjeva, ki je prebila 17 let v Peterpavlovi trdnjavi, kamor je bila osojena zaradi udeležbe pri atentatu na Aleksandra II. Ž njo je bil pokojni Geržuni dlje časa skupaj v ječi.

Razven russkih emigrantov je spremljalo krsto mnogo francoskih socialističnih delavcev. Nad odprtim grobom je govorilo 27 govornikov, med njimi voditelji socialistične stranke in poslanci.

Po ulicah, po katerih se je pomikal sprevod, je bilo na tisoče ljudstva.

Bojevna organizacija socialistične stranke, kateri je Geržuni takoreč dal temelj, povzroča ruski vladni največji strah. Smrt Geržunija je zanje velika izguba, toda organizacija se je sama v sebi že tako okreplala, da je odhod posamezne osebe ne oslabil več.

Ves pomem uloge, katero je igral Geržuni, razkrije še pozneje zgodovina, ki bo znala bolj pravilno oceniti rusko revolucijo, nego sedanji zagovorniki "reda" in carskega absolutizma.

• • •

Z druge strani se poroča:

Grigorij Andrijevič Geržuni je pokopan ob strani znanega rojaka, socialista Lavrova, najglobokojšega misleca ruske revolucije.

Sprevd, ki je moral prehoditi celo mesto od severa do juga, je trajal dve ur. Po Clemenceauovi volji, ki je začetkom celo misil na to, da bi prepovedal pogreb na Francoskem, je začel sprevod ob 11. dopoldne. Množica, ki je korkala za vozom, se lahko ceni na 8000 ljudi. V prvi vrsti so bile zastopane pariške organizacije russkih revolucionarjev: Socialni revolucionarji, socialistični demokrati, poljski socialisti, letvinski, estnški, armenski, finski socialisti itd. Pariška organizacija francoske socialistične stranke je odposlala sredinsko deputacijo z rdečo zastavo: tudi senska federacija je prišla z rdečo zastavo. V sprevodu so bile zastopane tudi vse inozemne socialistične organizacije, kar jih je v Parizu, nemška, ogrska, češka itd.

Mrtvaški voz je bil ves pokrit z venci; sledil mu je poseben voz samo za vence, a več kakor 200 vencev se je neslo v sprevodu.

Enega je poslalo tudi mednarodno socialistično tajništvo v Bruselju, katero je zastopal sodrug Huyssmans. Tudi skupina nekaj jenitkov iz šišelburške trdnjave je prinesla svoj venci. Poslance prve dume sta zastopala sodruga Uljanov in Onirko, belgijsko stranko sodrug Maes, avstrijsko pa sodrug Pohl. Zlasti mnogo vencev je prišlo iz Amerike.

Izmed govornikov nad grobom je omeniti Rubanoviča za rusko socialno revolucionarno stranko, Huyssmansa za mednarodno socialistično tajništvo, Aulagniera za pariške strokovne organizacije, Willene za vodstvo francoske socialistične stranke, Rouaneta za udeležstvo "Humanite", sodruga

Strojško za poljsko socialistično stranko, Hrustaleva za rusko socialno demokracijo.

Ko so polagali krsto v grob, so poveči peli ruske revolucionarne pesmi in "internacional".

"Rdeči prapor" poroča

v svoji 29. štev. o sklepku radi predavanja v Ameriki, o čemur je svoječasno poročal "Proletar" in bil mnenja, da pride sodrug E. Kristan semkaj.

Tej noti na ljubo moramo konstatirati, da je Jugos. soc. zveza odložila ta sklep in sicer z ozirom na sedanjem gospodarsko krizo. Kakor hitro se stanje v deželi obrne na bolje, pride predlog za pet v pretes.

"Rdeči prapor" poroča

v svoji 29. štev. o sklepku radi predavanja v Ameriki, o čemur je svoječasno poročal "Proletar" in bil mnenja, da pride sodrug E. Kristan semkaj.

Tej noti na ljubo moramo konstatirati, da je Jugos. soc. zveza odložila ta sklep in sicer z ozirom na sedanjem gospodarsko krizo. Kakor hitro se stanje v deželi obrne na bolje, pride predlog za pet v pretes.

"Rdeči prapor" poroča

v svoji 29. štev. o sklepku radi predavanja v Ameriki, o čemur je svoječasno poročal "Proletar" in bil mnenja, da pride sodrug E. Kristan semkaj.

Tej noti na ljubo moramo konstatirati, da je Jugos. soc. zveza odložila ta sklep in sicer z ozirom na sedanjem gospodarsko krizo. Kakor hitro se stanje v deželi obrne na bolje, pride predlog za pet v pretes.

"Rdeči prapor" poroča

v svoji 29. štev. o sklepku radi predavanja v Ameriki, o čemur je svoječasno poročal "Proletar" in bil mnenja, da pride sodrug E. Kristan semkaj.

Tej noti na ljubo moramo konstatirati, da je Jugos. soc. zveza odložila ta sklep in sicer z ozirom na sedanjem gospodarsko krizo. Kakor hitro se stanje v deželi obrne na bolje, pride predlog za pet v pretes.

"Rdeči prapor" poroča

v svoji 29. štev. o sklepku radi predavanja v Ameriki, o čemur je svoječasno poročal "Proletar" in bil mnenja, da pride sodrug E. Kristan semkaj.

Tej noti na ljubo moramo konstatirati, da je Jugos. soc. zveza odložila ta sklep in sicer z ozirom na sedanjem gospodarsko krizo. Kakor hitro se stanje v deželi obrne na bolje, pride predlog za pet v pretes.

"Rdeči prapor" poroča

v svoji 29. štev. o sklepku radi predavanja v Ameriki, o čemur je svoječasno poročal "Proletar" in bil mnenja, da pride sodrug E. Kristan semkaj.

Tej noti na ljubo moramo konstatirati, da je Jugos. soc. zveza odložila ta sklep in sicer z ozirom na sedanjem gospodarsko krizo. Kakor hitro se stanje v deželi obrne na bolje, pride predlog za pet v pretes.

"Rdeči prapor" poroča

v svoji 29. štev. o sklepku radi predavanja v Ameriki, o čemur je svoječasno poročal "Proletar" in bil mnenja, da pride sodrug E. Kristan semkaj.

Tej noti na ljubo moramo konstatirati, da je Jugos. soc. zveza odložila ta sklep in sicer z ozirom na sedanjem gospodarsko krizo. Kakor hitro se stanje v deželi obrne na bolje, pride predlog za pet v pretes.

"Rdeči prapor" poroča

v svoji 29. štev. o sklepku radi predavanja v Ameriki, o čemur je svoječasno poročal "Proletar" in bil mnenja, da pride sodrug E. Kristan semkaj.

Tej noti na ljubo moramo konstatirati, da je Jugos. soc. zveza odložila ta sklep in sicer z ozirom na sedanjem gospodarsko krizo. Kakor hitro se stanje v deželi obrne na bolje, pride predlog za pet v pretes.

"Rdeči prapor" poroča

v svoji 29. štev. o sklepku radi predavanja v Ameriki, o čemur je svoječasno poročal "Proletar" in bil mnenja, da pride sodrug E. Kristan semkaj.

Tej noti na ljubo moramo konstatirati, da je Jugos. soc. zveza odložila ta sklep in sicer z ozirom na sedanjem gospodarsko krizo. Kakor hitro se stanje v deželi obrne na bolje, pride predlog za pet v pretes.

"Rdeči prapor" poroča

v svoji 29. štev. o sklepku radi predavanja v Ameriki, o čemur je svoječasno poročal "Proletar" in bil mnenja, da pride sodrug E. Kristan semkaj.

Tej noti na ljubo moramo konstatirati, da je Jugos. soc. zveza odložila ta sklep in sicer z ozirom na sedanjem gospodarsko krizo. Kakor hitro se stanje v deželi obrne na bolje, pride predlog za pet v pretes.

"Rdeči prapor" poroča

v svoji 29. štev. o sklepku radi predavanja v Ameriki, o čemur je svoječasno poročal "Proletar" in bil mnenja, da pride sodrug E. Kristan semkaj.

Tej noti na ljubo moramo konstatirati, da je Jugos. soc. zveza odložila ta sklep in sicer z ozirom na sedanjem gospodarsko krizo. Kakor hitro se stanje v deželi obrne na bolje, pride predlog za pet v pretes.

"Rdeči prapor" poroča

v svoji 29. štev. o sklepku radi predavanja v Ameriki, o čemur je svoječasno poročal "Proletar" in bil mnenja, da pride sodrug E. Kristan semkaj.

Tej noti na ljubo moramo konstatirati, da je Jugos. soc. zveza odložila ta sklep in sicer z ozirom na sedanjem gospodarsko krizo. Kakor hitro se stanje v deželi obrne na bolje, pride predlog za pet v pretes.

"Rdeči prapor" poroča

v svoji 29. štev. o sklepku radi predavanja v Ameriki, o čemur je svoječasno poročal "Proletar" in bil mnenja, da pride sodrug E. Kristan semkaj.

Tej noti na ljubo moramo kon

Osemurni delavni dan.

Osem ur dela, osem ur izobraževanja in zahave, osem ur počitka — tako pravi angleški pregovor, tako kliče razredno zavedni proletariat celega sveta noseč v znaku prvomajske manifestacije na čelu svojega zmagajonsnega praporja to zahtevo za normalni — osemurni delavni dan. Proslava 1. maja je v prvi vrsti demonstracija proletarijata za to točko programa delavske socialistične stranke.

Neprijatelji delavskega razreda so takoj v začetku vstali proti tej zahtevi: dokazovali so, bodisi s prostimi kletvami, bodisi s "načinimi" razlogi politične ekonomije, kako bi omejitev delavnega dne na osem ur imela neizogibne posledice, da zaostane celo produkcija, da se ne bi moglo zadovoljiti potrebam ljudstva in da bi zaradi pomanjkanja življenjskih sredstev zamogla propasti celo družba. Tukaj ni mesta, da bi teoretično ovrgli vse te trdive protidelavskih zagrizencev in buržoazijskih ekonomistov. Vsak delavec, ki se zaveda svojega položaja v današnji razredni družbi, ve, da te klevete, da ta "škrb" protodelavskih učenjakov za potrebe ljudstva, ni nič drugač, kakor izraz strahu in tenene, ktera spreletava kapitalistični razred pred tem, da bi s skrajšanjem delavnega časa splahnil njegov sveti profit, da bi se omejilo izrabljene delavec.

Omeniti hočemo, le da je delavstvo vseh delcev že od 1. 1866 neprestano naglašalo potrebo osemurnega delavnika, da je delavstvo v Evropi, Ameriki in Avstraliji vsako leto demonstriralo za to prvo in najpoglavitnejšo zahtevo svojega delavskega zasečitvenega zakonodajskoga programa. In ta boj proletarijata ni ostal brez vspaha. Osemurni delavni dan postal je zakon v večini avstralskih kolonij, uveden je v francoskih, angleških in ameriških državah podjetnih ter poedino tudi v komunalnih in privatnih podjetjih v Nemčiji. In ne samo, da se ni vresničil strah meščanskih "učenjakov", temveč je tudi priznavanje postalo intenzivnejše in plodonosnejše, v konkurenčno moč kapitalistične industrije je nepriskakovano narasla.

Čujmo, kaj pravi na največji teoretik, Karl Marks, ta nedosegljivi duševni vodja in učitelj delavstva. On želi, da delavec reče podjetniku: "Ti mi neprestano pridržuješ evangelij 'varčnosti' in 'zdrževanja'." Dobro torej. Kot pameten in varčen gospodar hočem šediti svojo edino lastnino, svojo delavno moč, in jo čuvati od vsakega razsipačana. Dnevno je hočemo le toliko potrošiti, le toliko staviti v gibanje, kolikor to vzdrži njen normalno trajanje, njen zdrav razvoj. V nadčasnom delavnam dnevu porabiti več časa za količino moje delavne moči, kakor bi mi je mogel nadomestiti v treh dneh. Kar ti na ta način dobni na delu, to jaz zgubim na delavni moči. Vsled tega zahtevam delavnik normalne kratekosti in to zahtevam brez apela na tvoje srečo, kajti v gmotnih stvareh prestane dobrota in plenitost. Ti si morda dober državljan, mogoče tudi član društva za protekajo živali in še vrhutega pobožen človek, ali v položaju, katerem stoji napram meni, ne bije točno sreča v tvojih prih... Jaz zahtevam normalni delavnik, — tem zahtevam vrednost svojega blaga, kakor vsak drugi prodajalec."

Kapitalisti govore, da razvoj narodnega bogastva in blagostanja zavisi od njihovih sposobnosti in patriotizma. Naravno, da pod tem "narodnim" bogastvom in blagostanjem razumejo kapitalisti bogastvo in blagostanje svojega razreda, kajti tudi narod pristejava samim sebi, njegove interese in interesi svojega profita, svojega žepa, svojih izkorisčenjih strani. Nači bo karok hočejo, pred svetom le ne morejo zadužiti resnice, da je temelj vsega tega bogastva muka in trud delavstva, da je vse to blago ustvarilo delavsko ljudstvo s svojimi mišicami, s svojim mozgom, krvjo in znojem. Nične ne more oporekat, da je vse bogastvo delo rok mukotrpih delavev; in vsakdo mora tudi priznati dejstvo, da najbolj plod delavčevega dela postane neizključena last pesčice bogatinov, podjetnikov, kapitalistov, veleposilstnikov in cele vrste drugih družbenih lenuhov in trotot. Priznati mora vsakdo tudi, da ta nezadnata avto neprudiktivnih izjedravcev in parazitov le zato lahko, razkošno in oholo živi, ker mora tisoče in tisoče človeških bitij rohati v prasiških in smrdljivih delavnicah in se zadovoljiti z

drotinicami, ktere padajo z bogatinove mize — v revno medzo. Kapitalisti odtrgajo ženo od obitelji in jo gonijo na razbojnišče kapitalističkega proizvajanja, da konkurira moči znižajoči mu plačo: trga deeo v evetu njihove mladosti iz sol in jo vprejajo v jarm težkega dela, da s pomočjo njihove cenejše delavne moči vržejo očete na ulico brez dela, brez sredstev za življeno. Na ta način mora masa delavec brez posla, kajti oni v tvornicah delajo čezmerno in za malo plačo, vedoč, da so brezposelnici pripravljeni zamenjati jih vsak čas če tudi ponudijo kapitalistu še cenejše svoje delavne moči, da ne mu umrejo od gladi in siromaštva. Pod takimi pogoji se mora delavec traditi in mučiti na račun svojega zdravja, samo da ubeki revščini, vditevemu, da je ustvaril bogastvo dva — trikrat večje, kakor je potreben, da živi dva — trikrat dalje življeno.

Da se delavec znebi teh težkoč kapitalističnega izkoriščanja, treba je, da se bori proti celemu delavnemu sistemu, proizvajanja. Treba je, da se bori proti kapitalističnemu družbenemu odnosu, da ustavitev nove družbe, kjer bodo pravčene urejena produkcija in distribucija proizvajanih dober, kjer ne bodo eni — nedelaveci včivali v preobilju, plavali v lasti in slasti, a drugi — delaveci izključeni od vseh dobrot in včitki ter s stisnjениmi pestimi preklinjajo življeno. Treba je, da se delavec borijo za socialistično družbo, kjer bodo vse, da bili in vsi včivali plod svojega dela.

Pred vsem pa mora stremeti delavec, da si pribori predpogoje za vseh svojega boja, da si že v današnji družbi osvoji pobjolske, kterih ga storijo sposobnim bojevnikom za višje cilje. In to je v prvi vrsti skrajšanje delavnega časa.

Osemurni delavnik je od mnogih koristi za delavec.

Cim krajši je delavni dan, tem več je dela za brezposelne delavce. Zmanjuje torej brezposelnost.

Cim se tvorničari prisiljeni, da na delavskem trgu izčrpe nove delave, tem višja postaja meza. Zmanjuje se konkurenca med delaveci. Delavec lahko bolje živi, se bolje hrani in oblači.

Cim manj časa porabi delavec v tvornici, tem bolj se naspi in okrepa ter nadomesti izčrpano moč za drugi dan.

Krajši delavnik mu dopušča več časa za počitek in razvoj. Bolj se zanima sam zase. V njem se krepi zavest ponosa in samozavest. Zomore več čitati, pohajati shode, posvečati se organizaciji in razmisljati o svojem polozaju. Delavec se torej razširi njegovo duševno obzorje, njegova inteligenca, budi se mu misel za javne posile, dviga se iz indiferentizma in postaja bojevnik za zvišene ideje.

Krajši delavnik manj vpreza delaveca in zmanjšuje število nešrečnih slučajev.

Krajši delavnik bude prisiljen podjetnike, da uvedeje nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavni čas.

Skršanje delavnika prineslo bude napold veliko blagostanje tudi družbi sami. Podpiralo bodo delavni razvoj delavškega ljudstva, zmanjšajoči razne bolezni in daleč več prilike čuvanja zdravja. Premikajoči se duševni in prirodni razvoj mase zmanjšuje zločinstvo, beračenje itd. Namesto novih ječ za deg nerazume, danes nešrečnosti in razširjanju delavškega sistema bi se zamoljeno vrniti do zgodnjih časov.

Skršanje delavnika prineslo bude napold veliko blagostanje tudi družbi sami. Podpiralo bodo delavni razvoj delavškega ljudstva, zmanjšajoči razne bolezni in daleč več prilike čuvanja zdravja. Premikajoči se duševni in prirodni razvoj mase zmanjšuje zločinstvo, beračenje itd. Namesto novih ječ za deg nerazume, danes nešrečnosti in razširjanju delavškega sistema bi se zamoljeno vrniti do zgodnjih časov.

Kapitalisti govore, da razvoj narodnega bogastva in blagostanja zavisi od njihovih sposobnosti in patriotizma. Naravno, da pod tem "narodnim" bogastvom in blagostanjem razumejo kapitalisti bogastvo in blagostanje svojega razreda, kajti tudi narod pristejava samim sebi, njegove interese in interesi svojega profita, svojega žepa, svojih izkorisčenjih strani. Nači bo karok hočejo, pred svetom le ne morejo zadužiti resnice, da je temelj vsega tega bogastva muka in trud delavstva, da je vse to blago ustvarilo delavsko ljudstvo s svojimi mišicami, s svojim mozgom, krvjo in znojem. Nične ne more oporekat, da je vse bogastvo delo rok mukotrpih delavev; in vsakdo mora tudi priznati dejstvo, da najbolj plod delavčevega dela postane neizključena last pesčice bogatinov, podjetnikov, kapitalistov, veleposilstnikov in cele vrste drugih družbenih lenuhov in trotot. Priznati mora vsakdo tudi, da ta nezadnata avto neprudiktivnih izjedravcev in parazitov le zato lahko, razkošno in oholo živi, ker mora tisoče in tisoče človeških bitij rohati v prasiških in smrdljivih delavnicah in se zadovoljiti z

Sestajstveni deček, obdolžen, da je ukral 5 centov vreden "chewing gum", je bil pred nekom dnevi obsojen po sodniku Tuthillu v Chicagu na — triletno službo v zvezini armadi. Živila načina justicia! Navada je bila svedobno v starem Rimu, da so posiljali jetnike na galejo. — mi smrtki v 20. stoletju smo pa tako srečni, da bomo kmalu priznati, da bomo nazaj v tem temu dobo.

Sestajstveni deček, obdolžen, da je ukral 5 centov vreden "chewing gum", je bil pred nekom dnevi obsojen po sodniku Tuthillu v Chicagu na — triletno službo v zvezini armadi. Živila načina justicia! Navada je bila svedobno v starem Rimu, da so posiljali jetnike na galejo. — mi smrtki v 20. stoletju smo pa tako srečni, da bomo kmalu priznati, da bomo nazaj v tem temu dobo.

Za oglase v "Proletarju" ni odgovorno uredništvo ne upravnost.

Socializem in žena.

III. Žena pod socializmom.

Socialisti kot bojevniki za boljji proizvajalni sistem, imajo dolj vzrokov za odpravo ženskega industrijskega dela. Žensko delo po tvornicah se ima odpraviti in nadomestiti z moškimi močmi. Žensko tvorničko delo ruši družino. Mezdna delavka je tako način mora dela, da ji je vzgoja otrok v obskrbovanje hiše postranska stvar.

Žensko tvorničko delo škoduje ženi na zdravju. Žena pri teškem delu bolj fizično trpi kot moški. Ropotanje strojev, para, dim, vročina itd. tako upliva na ženo, da je v najboljih letih izčrpala vse telesnih moči. Posledica tega so raznovrstne bolezni in prezgodnjega ostarelosti. Fizično izmučena žena tudi ne more roditi zdravih otrok. To velja zlasti za dekleta, katera prembla pridejo v tvornice in izvajajo svoje nežne telesne moči kapitalističnemu profitu.

Žensko tvorničko delo delo pospešuje otroško delo. Kjer sta oče in mati mezdna delavka, tam pridejo tudi otroci v tvornico.

Lahko bi se še načelo vsepolno, da ga provzročuje ženska mezdna sužnost, toda to naj zadostuje je sedaj.

Socializem hoče odpraviti vse to zlo. Socializem ne bo samo rešil ženo teškega industrijskega dela, temveč da ji bo svoj priliko izbralje in uživanje izobrazbe.

Žensko delo pod socializmom bo delo omenjeno le na domačem delu v obskrbovanju družine in pa takoj ročno delo, ki je potrebno za telesne vaje oziroma povzdriguje umetnost. Znanje in umetnost bodo v življenju zavzemajo eno širša milja in več kot na polovici prostora v stojni v tlu. Drugo prizadetje je, da ženske vslužbence sta čakala dva velika vozova, ki sta se takoj odpeljala v divjem diru, ko sta bila polna. Iz daljave je se pa zopet čulo mukanje črede, ki je bilo podobno sumenju oceana. Poslušali so tako pazno in radovedno, kot otroci, ki pričakujejo potujoč zverinjak, komur je ta slika tudi nekoliko podobna. Prekoračili so železnični tiri in zagledali so na obelj strane hlevne polne živine. Obstali bi radi, da bi vse ogledali, ali Jokubas jih je vlekel k stopnjicam na galerijo, dokler je bil krasen razgled na vse strani. Na vrhu so obstali in začudeno zrili naokrog. Klavartice zavzemajo eno širša milja in več kot na polovici prostora v tlu. Drugo prizadetje je, da ženske vslužbence sta čakala dva velika vozova, ki sta se takoj odpeljala v divjem diru, ko sta bila polna. Iz daljave je se pa zopet čulo mukanje črede, ki je bilo podobno sumenju oceana. Poslušali so tako pazno in radovedno, kot otroci, ki pričakujejo potujoč zverinjak, komur je ta slika tudi nekoliko podobna. Prekoračili so železnični tiri in zagledali so na obelj strane hlevne polne živine. Obstali bi radi, da bi vse ogledali, ali Jokubas jih je vlekel k stopnjicam na galerijo, dokler je bil krasen razgled na vse strani. Na vrhu so obstali in začudeno zrili naokrog. Klavartice zavzemajo eno širša milja in več kot na polovici prostora v tlu. Drugo prizadetje je, da ženske vslužbence sta čakala dva velika vozova, ki sta se takoj odpeljala v divjem diru, ko sta bila polna. Iz daljave je se pa zopet čulo mukanje črede, ki je bilo podobno sumenju oceana. Poslušali so tako pazno in radovedno, kot otroci, ki pričakujejo potujoč zverinjak, komur je ta slika tudi nekoliko podobna. Prekoračili so železnični tiri in zagledali so na obelj strane hlevne polne živine. Obstali bi radi, da bi vse ogledali, ali Jokubas jih je vlekel k stopnjicam na galerijo, dokler je bil krasen razgled na vse strani. Na vrhu so obstali in začudeno zrili naokrog. Klavartice zavzemajo eno širša milja in več kot na polovici prostora v tlu. Drugo prizadetje je, da ženske vslužbence sta čakala dva velika vozova, ki sta se takoj odpeljala v divjem diru, ko sta bila polna. Iz daljave je se pa zopet čulo mukanje črede, ki je bilo podobno sumenju oceana. Poslušali so tako pazno in radovedno, kot otroci, ki pričakujejo potujoč zverinjak, komur je ta slika tudi nekoliko podobna. Prekoračili so železnični tiri in zagledali so na obelj strane hlevne polne živine. Obstali bi radi, da bi vse ogledali, ali Jokubas jih je vlekel k stopnjicam na galerijo, dokler je bil krasen razgled na vse strani. Na vrhu so obstali in začudeno zrili naokrog. Klavartice zavzemajo eno širša milja in več kot na polovici prostora v tlu. Drugo prizadetje je, da ženske vslužbence sta čakala dva velika vozova, ki sta se takoj odpeljala v divjem diru, ko sta bila polna. Iz daljave je se pa zopet čulo mukanje črede, ki je bilo podobno sumenju oceana. Poslušali so tako pazno in radovedno, kot otroci, ki pričakujejo potujoč zverinjak, komur je ta slika tudi nekoliko podobna. Prekoračili so železnični tiri in zagledali so na obelj strane hlevne polne živine. Obstali bi radi, da bi vse ogledali, ali Jokubas jih je vlekel k stopnjicam na galerijo, dokler je bil krasen razgled na vse strani. Na vrhu so obstali in začudeno zrili naokrog. Klavartice zavzemajo eno širša milja in več kot na polovici prostora v tlu. Drugo prizadetje je, da ženske vslužbence sta čakala dva velika vozova, ki sta se takoj odpeljala v divjem diru, ko sta bila polna. Iz daljave je se pa zopet čulo mukanje črede, ki je bilo podobno sumenju oceana. Poslušali so tako pazno in radovedno, kot otroci, ki pričakujejo potujoč zverinjak, komur je ta slika tudi nekoliko podobna. Prekoračili so železnični tiri in zagledali so na obelj strane hlevne polne živine. Obstali bi radi, da bi vse ogledali, ali Jokubas jih je vlekel k stopnjicam na galerijo, dokler je bil krasen razgled na vse strani. Na vrhu so obstali in začudeno zrili naokrog. Klavartice zavzemajo eno širša milja in več kot na polovici prostora v tlu. Drugo prizadetje je, da ženske vslužbence sta čakala dva velika vozova, ki sta se takoj odpeljala v divjem diru, ko sta bila polna. Iz daljave je se pa zopet čulo mukanje črede, ki je bilo podobno sumenju oceana. Poslušali so tako pazno in radovedno, kot otroci, ki pričakujejo potujoč zverinjak, komur je ta slika tudi nekoliko podobna. Prekoračili so železnični tiri in zagledali so na obelj strane hlevne polne živine. Obstali bi radi, da bi vse ogledali, ali Jokubas jih je vlekel k stopnjicam na galerijo, dokler je bil krasen razgled na vse strani. Na vrhu so obstali in začudeno zrili naokrog. Klavartice zavzemajo eno širša milja in več kot na polovici prostora v tlu. Drugo prizadetje je, da ženske vslužbence sta čakala dva velika vozova, ki sta se takoj odpeljala v divjem diru, ko sta bila polna. Iz daljave je se pa zopet čulo mukanje črede, ki je bilo podobno sumenju oceana. Poslušali so tako pazno in radovedno, kot otroci, ki pričakujejo potujoč zverinjak, komur je ta slika tudi nekoliko podobna. Prekoračili so železnični tiri in zagledali so na obelj strane hlevne polne živine. Obstali bi radi, da bi vse ogledali, ali Jokubas jih je vlekel k stopnjicam na galerijo, dokler je bil krasen razgled na vse strani. Na vrhu so obstali in začudeno zrili naokrog. Klavartice zavzemajo eno širša milja in več kot na polovici prostora v tlu. Drugo prizadetje je, da ženske vslužbence sta čakala dva velika vozova, ki sta se takoj odpeljala v divjem diru, ko sta bila polna. Iz daljave je se pa zopet čulo mukanje črede, ki je bilo podobno sumenju oceana. Poslušali so tako pazno in radovedno, kot otroci, ki pričakujejo potujoč zverinjak, komur je ta slika tudi nekoliko podobna. Prekoračili so železnični tiri in zagledali so na obelj strane hlevne polne živine. Obstali bi radi, da bi vse ogledali, ali Jokubas jih je vlekel k stopnjicam na galerijo, dokler je bil krasen razgled na vse strani. Na vrhu so obstali in začudeno zrili naokrog. Klavartice zavzemajo eno širša milja in več kot na polovici prostora v tlu. Drugo prizadetje je, da ženske vslužbence sta čakala